

Huvudman

Östhammars kommun

kommunen@osthammar.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Vallonskolan i Östhammars kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Östhammars kommun att senast den 5 oktober 2023 ha vidtagit nedan angivna åtgärd avseende brist rörande särskilt stöd. Den vidtagna åtgärden ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Östhammars kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Östhammars kommun ska vidta följande åtgärd

Särskilt stöd

Säkerställa att rektor ser till att det efter varje anmälan om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd skyndsamt startas en utredning av elevens behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska skriftligen redovisa till Skolinspektionen hur många sådana utredningar som har påbörjats mellan den 16 juni 2023 och den 5 oktober 2023 samt vilket datum utredning har startats för respektive elev (3 kap. 7 och 9 §§ skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra anpassningar, trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling samt skolans arbete med att förebygga frånvaro.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2022 inlett en tillsyn av Vallonskolan i Östhammars kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Vallonskolan följer gällande bestämmelser inom områdena extra anpassningar, särskilt stöd, trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling samt skolans arbete med att förebygga frånvaro.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektor samt genom lektionsobservationer mellan den 7 februari och den 8 mars 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat åtgärdsprogram, skolans plan mot kränkande behandling samt utredningar avseende elever med problematisk skolfrånvaro. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan framgår att ett första steg när en elev riskerar att inte uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas är att eleven ges stöd i form av extra anpassningar. Lärarna ger exempel på vilka extra anpassningar som ges på skolan och uppger att anpassningarna följs upp och utvärderas, främst vid elevernas utvecklingssamtal. Lärare och elevhälsan uppger vid intervjuer vidare att extra anpassningar i hög grad registreras i huvudmannens webbaserade system för pedagogisk dokumentation.

Om lärare befarar att en elev trots extra anpassningar riskerar att inte uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas gör lärarna en anmälan till EVI (en väg in). EVI är ett forum där lärare, representant för elevhälsan och rektor träffas. I EVI kan lärare få stöd i enskilda elevärenden och här fattar rektor också beslut om en utredning om särskilt stöd ska inledas.

Under intervjuer med representanter för elevhälsan samt med rektor framkommer att det finns en lista med elever där rektor beslutat att göra en utredning om särskilt stöd. En sådan utredning har dock inte alltid startats eftersom elevhälsan inte hunnit med det.

Representanter för elevhälsan berättar under intervju att elevhälsan skurits ned vad gäller personal. Vidare berättar elevhälsan att det i sin tur har lett till att prioriteringar behöver göras mellan elever och att vissa elever då påverkats av detta negativt då arbetet inte hunnits med i elevhälsan. Representanter för elevhälsan har påtalat den aktuella situationen för rektorn.

Rektor bekräftar i intervju existensen av den ovan nämnda listan och att elevhälsan inte hinner med. Rektor menar att den aktuella situationen är en följd av att tjänsterna för elevhälsan drogs ned markant under läsåret 2021/2022.

Rektor uppger vidare att denne lyft den aktuella situationen till huvudmannen och att skolan då fick stöd från huvudmannen i form av en punktinsats under innevarande läsår men att de har en eftersläpning vad gäller att starta utredningar om behov av särskilt stöd.

Mot denna bakgrund begärde Skolinspektionen in den aktuella listan från Östhammars kommun. På listan finns 32 elever. I 30 av dessa fall har skolan beslutat att göra en utredning om särskilt stöd men inte startat sådan utredning. Enligt den aktuella listan har 25 elever väntat på sådan utredning sedan höstterminen 2022.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 3 kap. 7 § skollagen, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 5 § skollagen.)

Om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen.)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av ett åtgärdsprogram ska det framgå vilket behov av särskilt stöd en elev har och hur det ska tillgodoseas. Det ska också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Åtgärdsprogram beslutas av rektorn och rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt

till någon annan bland annat om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt eller i form av anpassad studiegång. Om en utredning enligt 3 kap. 7 § skollagen visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn eller den rektorn överlåtit beslutanderätten till istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen.)

Skolinspektionens bedömning

Tillsynen visar att det finns en brist i skolans arbete med särskilt stöd. Av utredningen framgår att det finns elever där anmälan gjorts till rektorn om behov av att göra utredning om särskilt stöd men där sådan utredning inte startats. En rektor är enligt skollagen skyldig att alltid se till att sådan utredning skyndsamt startas efter en sådan anmälan. Att detta inte gjorts är en brist. Bristen innebär även att det finns risk att elevernas förutsättningar att uppfylla betygskriterierna eller kriterierna för bedömning försämrats och att eleverna inte getts det stöd som de enligt skollagen har rätt till.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Östhammars kommuns verksamhet vid Vallonskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller arbetet med särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Östhammars kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Områden utan konstaterade brister

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever framgår att eleverna överlag känner sig trygga på skolan. Eleverna uppger att de vet vem de kan vända sig till om någonting händer. Eleverna uppger även att skolan årligen genomför trygghetsenkäter.

Eleverna ger en delad bild avseende studieron på skolan. De uppger dock att de kan koncentrera sig på majoriteten av lektionerna, särskilt när de har sina ordinarie lärare. Skolinspektionens lektionsobservationer bekräftar att studieron är bättre när eleverna har sina ordinarie lärare än vikarier.

Av intervjuer med lärare, elevhälsa och rektor framgår att personal på skolan som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn via skolans digitala anmälnings- och utredningssystem. Huvudmannen får samtidigt uppgift via systemet att sådan anmälan är gjord. Rektorn fördelar ut ansvaret för genomförandet av utredningen bland personalen på skolan.

I skolans plan mot kränkande behandling finns en översikt över skolans arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever och vilka åtgärder som kommer att genomföras under aktuellt läsår. Planen innehåller även en redogörelse för de planerade åtgärder som genomfördes utifrån tidigare års plan.

Rättslig reglering

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen.)

Det ska finnas ordningsregler för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler. (5 kap. 5 § skollagen.)

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. (6 kap. 8 § skollagen.)

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen.)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten vid Vallonskolan uppfyller författningarnas krav inom områdena trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling. Ärendet avslutas därför i dessa delar.

Skolans arbete med att förebygga frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare framkommer att lärarna tar närvaro vid varje lektion och lägger in det i huvudmannens digitala frånvaroverktyg. Om en elev inte är närvarande får vårdnadshavare information via telefonsamtal eller sms. Elever med hög frånvaro tas upp på EVI där lärare, representant för elevhälsan samt rektor träffas.

Av intervjuer framkommer att huvudmannen sedan hösten 2023 antagit en ny rutin vad gäller elever med problematisk skolfrånvaro.

Skolinspektionen har tagit del av den nya rutinen i dess helhet. Den nya rutinen består av bland annat en blankett där mentorerna ansvarar för att fylla i del ett och kuratorn del två.

Några lärare upplever att rutinen inte fungerar. De menar att mentorerna gör den första delen, som är ett samtal mellan mentorn och den aktuella eleven. Om elevhälsan bedömer att del två av blanketten ska genomföras tar det längre tid säger några lärare. En lärare säger att det är "tjockt i EVI".

Rektor berättar att det hos huvudmannen finns en tjänsteperson med uppdrag att vara närvarokoordinator och att alla huvudmannens skolor har en person som har ett särskilt uppdrag att arbeta med elevfrånvaro på skolan. På Vallonskolan har studie- och yrkesvägledaren det ansvaret. Uppdraget är på 10 procent av arbetstiden berättar rektorn.

Rektorn berättar vidare att om en elevs frånvaro överstigit 20 procent två månader i följd fattar rektorn beslut om att starta en frånvaroutredning. När den första delen är gjord av mentorn tas eleven upp på EVI. På EVI fattar de beslut om del två ska göras eller inte. Rektorn berättar att kuratorn har uppdraget att genomföra del två.

Elevhälsan och rektorn uppger att huvudmannen får information när skolan startar en frånvaroutredning för varje enskild elev.

Östhammars kommun har den 22 mars 2023 på Skolinspektionens begäran inkommit med frånvaroutredningar avseende elever som av rektor bedöms ha problematisk skolfrånvaro.

Av inskickade frånvaroutredningar framkommer att elevhälsan, vårdnadshavare och elev deltar i utredningarna samt att utredningarna genomgående har en analys kopplat till konkreta åtgärder för att minska den aktuella frånvaron hos varje enskild elev.

Rättslig reglering

En elev i förskoleklassen och grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om inte eleven har giltigt skäl att utebli. Den obligatoriska verksamheten får omfatta högst 190 dagar per läsår och åtta timmar eller, i förskoleklassen och de två lägsta årskurserna, sex timmar per dag. Sådan verksamhet får inte förläggas till lördagar, söndagar eller andra helgdagar.

Om en elev i förskoleklassen eller grundskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag. (7 kap. 17 § skollagen.)

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19a § skollagen.)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten vid Vallonskolan uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet avslutas därför i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Tonny Johansson.

Utredare Fredrik Aronsson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Gunilla Granstedt deltagit.